

Handreiking Wet taaleis

Op 1 januari 2016 treedt het wetsvoorstel Wet taaleis in werking. Het doel van het wetsvoorstel Wet taaleis is het vergroten van de participatiekansen van belanghebbenden op de arbeidsmarkt. De regering vindt de beheersing van de Nederlandse taal een zeer belangrijk element voor het kunnen participeren in de samenleving en het inzetbaar zijn en blijven op de arbeidsmarkt. Om deze reden wordt de beheersing van de Nederlandse taal als extra verplichting toegevoegd aan de bestaande verplichtingen van belanghebbenden.

Zittend bestand

Voor het zittend bestand geldt overgangsrecht. Dit overgangsrecht regelt dat de taaleis per 1 juli 2016 van toepassing is voor het zittend bestand belanghebbenden. Het zittend bestand betreffen personen die op 31 december 2015 recht hebben op algemene bijstand.

Procedure

Een belanghebbende kan met een aantal (in de wet) genoemde documenten aantonen dat hij voldoet aan de taaleis. Als een belanghebbende dit niet kan, moet hij een taaltoets maken. Bij een positieve uitslag voldoet de belanghebbende aan de taaleis. Is de uitslag negatief? Dan wordt de belanghebbende hiervan schriftelijk in kennis gesteld. Vanaf dat moment rust op de belanghebbende een inspanningsverplichting om de Nederlandse taal te leren. Het college verlaagt de bijstand als de belanghebbende niet voldoet aan de inspanningsverplichting. Als een belanghebbende zich wel inspant, ziet het college van verlaging af.

Knelpunten

Deze procedure lijkt eenvoudig. Aan de uitvoering van de Wet taaleis zitten echter nogal wat haken en ogen. Zo zijn de tekst van de wet (artikel 18b Participatiewet) en de bedoeling van de Wet taaleis op sommige punten tegenstrijdig. Voorts bevat de wettekst (artikel 18b Participatiewet) een aantal onduidelijkheden. De uitvoering van de Wet taaleis levert daarom juridische, praktische, beleidsmatige en uitvoeringstechnische vragen op. Dit kan bij de uitvoering leiden tot problemen en tot veel discussies.

Hulp

Om gemeentes bij de uitvoering van de Wet taaleis te ondersteunen, hebben de auteurs van Schulinck de Handreiking Wet taaleis geschreven. De Handreiking Wet taaleis van Schulinck bevat een overzicht van de gevolgen van de Wet taaleis voor de uitvoeringspraktijk en is een praktisch hulpmiddel voor de uitvoering. Daarnaast beoogt de handreiking ondersteuning te bieden bij de voorbereiding op, het ontwikkelen van en het aanpassen van gemeentelijke beleid in verband met de inwerkingtreding van de Wet taaleis. Voorts worden wettelijke omissies en onduidelijkheden besproken, waarvoor de auteurs van Schulinck tevens een oplossing aanreiken. Zo kan worden gedacht aan de volgende punten:

1. De Wet taaleis biedt geen oplossing als een belanghebbende niet verschijnt bij de taaltoets.
2. Is de juiste ingangsdatum van de eerste verlaging de datum van de kennisgeving of 1 maand daarna?
3. Kan er worden verlaagd als een belanghebbende tijdens de verlaging alsnog aan zijn inspanningsverplichting voldoet?
4. Wat is de juiste ingangsdatum en hoogte van de verlaging bij tussentijds stoppen met inspannen?
5. Binnen welke termijn moet een taaltoets worden afgenomen bij het zittend bestand?
6. Moet er een taaltoets tussendoor worden afgenomen als een belanghebbende stopt met zich inspannen op een ander moment dan een half jaar of een jaar na datum kennisgeving?
7. Is 100% afstemmen voor onbepaalde tijd mogelijk?
8. Samenloop met artikel 18b lid 4 onderdeel f Participatiewet.
9. Samenloop met boete op grond van de Wet Inburgering.

Als u of uw gemeente een abonnement heeft op Grip op Participatiewet kunt u de Handreiking raadplegen via Grip op. Heeft u of uw gemeente nog geen abonnement op Grip op Participatiewet? Vraag dan gratis een [proefabonnement](#) aan.

Voorproef

Hieronder is als voorproef een paragraaf uit de Handreiking opgenomen:

3.1 Aanvraag

De taaleis geldt voor een belanghebbende vanaf het moment dat een aanvraag om algemene bijstand wordt ingediend. De belanghebbende moet vanaf 1 januari 2016 bij de aanvraag naast de gebruikelijke documenten voor de beoordeling van het recht op bijstand, ook bewijsstukken overhandigen waaruit de beheersing van de Nederlandse taal op het referentieniveau 1F blijkt. Een belanghebbende kan dit aantonen door:

- a. aannemelijk te maken dat hij gedurende 8 jaar Nederlandstalig onderwijs heeft gevolgd;
- b. een diploma inburgering als bedoeld in artikel 7 lid 2 onderdeel a Wet inburgering over te leggen; of
- c. een ander document over te leggen waaruit blijkt dat hij de vaardigheden in de Nederlandse taal beheerst.

Zoals al eerder in paragraaf 2.2 is vermeld heeft het college beleidsvrijheid bij het inrichten van de aanvraagprocedure.¹ Deze vrijheid houdt in dat het college kan aangeven binnen welke termijn na ontvangst van de aanvraag een taaltoets wordt afgenomen bij de belanghebbende. Deze termijn mag maximaal 8 weken bedragen (artikel 18b lid 2 Participatiewet). Het college is verder vrij om de aanvraagprocedure in te richten en mag kortere termijnen hanteren waarbinnen een taaltoets wordt afgelegd. De auteurs van Schulinck bevelen aan om een kortere termijn van bijvoorbeeld 4 weken te hanteren. Indien 4 weken na ontvangst van de aanvraag al een toets bij de belanghebbende wordt afgenomen, kan de toetsuitslag bij de afhandeling van de aanvraag in het besluit worden meegenomen.

Beleid

Het college heeft beleidsvrijheid bij het inrichten van de aanvraagprocedure. Het college moet bepalen binnen welke termijn na ontvangst van de aanvraag van bijstand een taaltoets wordt afgenomen (maximaal 8 weken).

Belanghebbende voldoet aan de taaleis

Als een belanghebbende voldoet aan de reguliere voorwaarden voor het recht op bijstand en hij toont ook aan dat hij voldoet aan de taaleis, dan kan in de toekenningsbeschikking eveneens worden opgenomen dat belanghebbende het vereiste taalniveau beheerst en daarmee aan de taaleis voldoet. Het is efficiënt om dit gelijktijdig in de toekenningsbeschikking mee te nemen, maar dit kan ook in een apart besluit aan de belanghebbende worden medegedeeld. De auteurs van Schulinck zijn van mening dat deze mededeling een besluit is, omdat dit de rechtsverhouding tussen de belanghebbende en het college definieert.

Belanghebbende voldoet niet aan de taaleis

Als een belanghebbende niet kan aantonen dat hij de Nederlandse taal beheerst op referentieniveau 1F, dan neemt het college uiterlijk binnen 8 weken na de ontvangst van de aanvraag een taaltoets af bij belanghebbende.

Belanghebbende overlegt geen bewijsstukken bij de aanvraag

Het enkel niet verstrekken van de bewijsstukken inzake het taalniveau bij de aanvraag om bijstand, kan niet tot de conclusie leiden dat geen recht op bijstand bestaat. De documenten die op basis van de Wet taaleis overgelegd kunnen worden ter beoordeling van het taalniveau van een

¹ TK 2014-2015, nr. 7, p. 17

² TK 2014-2015, 33 975, nr. 7, p. 21 en TK 2014-2015, 33 975, nr. 24, item 18, p. 15

belanghebbende, zeggen namelijk niets over het recht op bijstand. Een diploma geeft bijvoorbeeld alleen een indicatie over het taalniveau. Overlegt een belanghebbende geen taaldocumenten, dan kan zijn aanvraag om bijstand dan ook niet om die reden buiten behandeling worden gesteld (artikel 4:5 Awb). Een aanvraag kan namelijk buiten behandeling worden gesteld als door het ontbreken van documenten het recht op bijstand niet kan worden vastgesteld, maar daarvan is hier geen sprake (artikel 4:5 lid 1 onderdeel c Awb). Het niet overleggen van de taaldocumenten leidt ertoe dat een belanghebbende de taaltoets moet afleggen (zie hierover paragraaf 2.1.).²

Voorbeeld

Truus vraagt op 9 januari 2016 bijstand aan. Truus overlegt alle noodzakelijke documenten voor de beoordeling van het recht op bijstand. Diploma's heeft ze niet meer. Nadat ze haar middelbare school heeft afgerond, is ze meteen gaan werken. Truus heeft jarenlang bij de plaatselijke bakker in het dorp gewerkt. Op basis van haar arbeidsverleden en cv, kan worden geoordeeld dat Truus de Nederlandse taal beheerst op niveau 1F (artikel 18b lid 2 onderdeel c Participatiewet). Truus hoeft geen taaltoets af te leggen. De klantmanager kan op basis van de cv van Truus inschatten dat zij tenminste 8 jaar Nederlandstalig onderwijs heeft gevolgd en het taalniveau ook beheerst.

² TK 2014-2015, 33 975, nr. 7, p. 21 en TK 2014-2015, 33 975, nr. 24, item 18, p. 15